

Oponentský posudek diplomové práce

Diplomant: Linda Coufalová

Téma diplomové práce: Institut služebností v římském právu a v aktuálním českém právu

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Miroslav Černý, Ph.D., JU.D.

Oponent diplomové práce: JUDr. Jan Šejdl, Ph.D.

Diplomantka si zvolila téma, které je svým záběrem poměrně široké, a tak nutně v sobě implikuje určitou míru zúžení tak, aby diplomová práce nebyla pouhým popisným textem, ale jednalo se o skutečně vědeckou práci na základní právní úrovni. Vzhledem k šíři tohoto tématu je jistě škodou, že k tomuto užšímu pohledu nebylo výrazněji přistoupeno.

Po formální stránce nelze mít vůči předložené diplomové práci výraznějších námitek. Práce obsahuje 80 stran textu, jehož tvrzení jsou podložena přesně 240 poznámkami pod čarou. Práce rovněž obsahuje samostatný seznam pramenů se třemi položkami a seznam použité literatury, který obsahuje 29 položek. Dále je přiložen seznam judikatury, použitých právních předpisů. Práce je rovněž doplněna dalšími náležitostmi, jež mají nebo by měly být součástí diplomové práce.

Stylistická stránka práce rovněž nevykazuje závažnějších vad, jež by bránily úspěšné obhajobě, je však vhodné některé drobné výtky zmínit. Pro odborný právní text není zvykem, psát jej v tzv. ich formě, tedy v 1. p. sg., přičemž diplomantka tak na několika málo místech učinila. Rovněž forma plurálu („služebnosti dělíme“ a podobně) je za výjimečných okolností akceptovatelná, ale spíše z pastoračního či edukačního přístupu velkých autorit (kupříkladu ji používá emeritní papež Benedikt XVI. ve svých odborných textech). Taktéž v případě poznámek pod čarou je zapotřebí mít na paměti, že i poznámka pod čarou je větou, a tedy je nutno, aby byla započata majuskulí, což se v případě zkratky „srov.“ v předložené práci neděje, a zakončena tečkou. Rovněž číslo poznámky pod čarou by v textu mělo následovat přímo za slovem nebo k němu připojeným interpunkčním znaménkem. Jinak je možno se setkat s takřka minimálním počtem překlepů. Jako drobnost, kterou však

z pedagogických důvodů je nutno zmínit, je na str. 58 použité slovo „dvěmi“, které je nesprávným skloňováním substantiva „dva“, a to v případě instrumentálu, kdy z historických důvodů se nepoužívá koncovek plurálu, ale posledních reliktních koncovek kdys plného duálu, tedy správná verze je výhradně „dvěma“. Konečně je nutné upozornit na latinský termín *ius honorarium*, který je na str. 4 drobně zkomolen, a na str. 17 je, přičemž je otázkou, zdali je to chybou faktickou či pouze stylistickým omylem, jmenována „*rei vindicatio servitutis*“; kdy však je žalováno na služebnost, pak jistě není žalováno na věc – *res*.

Co se týče další specifické oblasti vědecké práce, tedy tvorby referencí (citací a odkazů) vlastního textu, tak tyto jsou udělány v zásadě poctivě se snahou o řádné citování zdrojů. Doporučil bych ale diplomantce nedávat do citace podtituly edic (např. str. 6 pozn. 8 „Klasická právní díla (Wolters Kluwer ČR)“). Na zvážení je rovněž citace s ISBN, kdy citaci v poznámkách pod čarou je snad přehlednější psát bez ISBN, které pak může být, což postačuje, uvedeno v závěrečném seznamu použité literatury. Je také nutno diplomantce doporučit při citaci justiniánských Digest tyto citovat i s inskripcí, tedy informací o tom, kdo je autorem a odkud byl text kompilátory převzat (např. str. 24). Na uvedeném místě by také bylo vhodné uvést, kdo je autorem překladu z latiny. Na zamyšlení je pak možno uvést, zdali by nebylo vhodné při citaci Gaiovy učebnice, Digest apod., citovat edici a překlad v první poznámce pod čarou, kde jsou citovány s tím, že nadále budou citovány z těchto zdrojů a již pak je citovat bez dalšího, neboť překlad a edice je již ve výše uvedené poznámce. Diplomantkou zvolený postup však v této věci jistě není chybný.

V samotném textu práce se lze setkat s několika drobně zavádějícími formulacemi. Z textu na str. 5 kupříkladu vyplývá, že Bartolus de Saxoferrato odlišil služebnosti a reálná břemena. Ta však nejsou starověkým institutem, ale právě jeho dílem do jisté míry vznikají. Podobně na téže straně mluvit bez dalšího pro starověk o povinnostech vzešlých z vlastnictví je rovněž nepříliš přesné, neboť z původní *dominica potestis*, principiálně nemůže povinnost vzejít. Taktéž není přesná formulace, z níž na str. 6 vyplývá nemožnost převádět právo z jeho charakterisace jako práva přímého a výlučného. Rovněž není vhodné psát o služebnosti práva poživacího (str. 30), tím spíše, vztahuje-li se text k právu klasickému. Předmětem ryze právně-teoretické debaty pak by mohl být nepříliš šikovný termín „normativní pravidla“ na str. 47.

Mimo aspekty uvedené v níže navržených tématech k průběhu obhajoby práce nastiňuje ještě další otázky, které mohly být při hlubší analýze předmětem zájmu práce. Například charakter převodu výkonu požívacího práva, a to jak v případě římského práva, tak ale i v případě práva současného, nebo povahu vydržení v justiniánském právu, které díky své povaze připustilo vydržení služebnosti. Velice zajímavým tématem, které je prací pouze nastoleno, avšak nerozřešeno, je otázka vzniku vlastníkovy služebnosti a jednotlivých jeho fází (*titulus* a *modus*). Konečně je možno se hlouběji v textu zamýšlet také nad ochranou služebností, jednak ochranou oprávněného v případě odstoupení od smlouvy nebo při prodeji zatížené věci nezapsané ve veřejném rejstříku, ale také nad charakterisací žaloby na rušení služebnosti jako žaloby negatorní, kdy římskému právu je vlastní tuto žalobu charakterisovat jako vindikaci. Jako spíše společensky výbušná či minimálně provokativní bez dalšího jsou také tvrzení diplomantky o ústupu důležitosti zemědělství a hospodářského významu venkova v současnosti (str. 72 a 79).

Celkově lze práci hodnotit jako poměrně zdařilou, byť diplomantka nevyužila plně potenciálu jak tématu samotného, lze se domnívat, že i potenciálů svých, ale i potenciálu, který jí mohly poskytnout další zdroje tématu věnované. V tomto ohledu lze spatřovat zřejmě nejvýznamnější výtka k práci. Diplomantka v romanistické části práci jako zdroje mimo několika citací pramenů, používá takřka výhradně texty učebnicového charakteru, přičemž diplomová práce by měla svým obsahem a zaměřením jít rozhodně nad látku, která je předmětem základního kursu římského práva. Zdroje pro římskoprávní část vymykající se učebnicovému charakteru jsou v podstatě čtyři, přičemž při nepřilíš náročné rešerši mohla diplomantka nalézt množství zdrojů věnovaných přímo služebnostem římského práva (např. B. Biondi, *La categoria romana delle servitutes*, Milano, Vita e pensiero, 1938, XV+706s.; R. Elvers, *Die römische Servitutenlehre*, Marburg, Elwert, 1856, XVI+864s.; J. P. Molitor, *La possession, la revendication, la publicienne et les servitudes en droit romain*, Gand, H. Hoste, 1868, 505s. a mnoho dalších). V tomto pohledu je práce sice kvalitně provedenou, ale spíše popisnou studií, nežli hlubokou analýsou právních problémů, která by přinášela výrazně nové poznatky a nové myšlenky, ať již pro obor římského práva, tak ale i pro obor současné civilistiky.

Z výše uvedených důvodů práci jako celek navrhuji hodnotit „velmi dobře“ a jako témata k diskusi v rámci obhajoby navrhuji:

Pojem subjektu služebnosti a charakterisace služebnosti v tomto smyslu jako „právního vztahu“.

Servitus oneris ferendi jako výjimka ze zásady *servitus in faciendo consistere nequit* a další výjimky z uvedené zásady – např. Dig. 8.5.4.5 (Ulp. lib. 17 ad ed.): ...*nam et si arborem independentem habeat vicinus, qua viam vel iter invium vel inhabile facit, Marcellus quoque apud iulianum notat iter petendum vel viam vindicandam...* (neboť jestliže by měl soused překážející strom, kterým by se cesta nebo pěšina činila složitou nebo nepraktickou, Marcellus, jak je u Iuliana, poznamenal, /že je možno/ žádat si pěšinu nebo vindikovat cestu.).

Na základě všeho výše uvedeného tedy doporučuji uvedenou diplomovou práci k ústní obhajobě a po řádném složení všech dalších studijních povinností doporučuji udělit diplomantce titul magistr Západočeské University.

V Hýskově 2. května A.D. 2019

JUDr. Jan Šejdl. Ph.D.

